

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשעה

ערב

חג השבועות

ה' בסיון ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בסיון ה'תשס"ט — י"ג בסיון ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בסיון	הלי דעות פרק ג-ה.	רמה שלא לגזול.. ששה שלא ירבה.. מאד. אלו הם.. ובין לא תעשה.	מ"ע רז. מל"ת שב. מ"ע רה. מל"ת שג.
ש"ק	ז' בסיון	פרק ו-ז. הלי תלמוד תורה.. בפרקים אלו. פרק א.	וראיתי לחלק.. ספר המדע הלכותיו.. ספר נשים.. וחי מצות לא תעשה.	מל"ת רנו. שא. דש. שה.
א'	ח' בסיון	פרק ב-ד.	ספר קדושה הלכותיו.. ספר קרבנות.. וייט מצות לא תעשה.	מ"ע יא.
ב'	ט' בסיון	פרק ה-ז.	ספר טהרה הלכותיו.. ספר שופטים.. בעזרת ש-די.	מ"ע רט.
ג'	י' בסיון	הלי עבודת כוכבים וחקותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	משוך חסדך וגוי. ספר המדע והוא ספר ראשון.. הלי יסודי התורה.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת י. מז. ס. ו. ה. ב. ג. ד. טו. מ"ע קפו. מל"ת כג. כד.
ד'	י"א בסיון	פרק ד-ו.	פרק ב.	מל"ת טז. יז. יח. יט. כ. כא. כו. כח. כז. כט. יד. ט. ז.
ה'	י"ב בסיון	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת יא. יב. יג. מ"ע קפה. מל"ת כה. כב. מח. נ. נא. ל. לג. לא. לב.
ו'	י"ג בסיון	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת לה. לח. לו. לז. לד. מג. מד. מ. לט. מא. מה. קעא.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד'	120 ד'	
8.07	7.40.1	1.13	12.38	9.05	5.40	4.38	4.11	3.04	ו' בסיון
8.08	7.40.6	1.14	12.38	9.05	5.39	4.37	4.10	3.03	ש"ק, ז' בסיון
8.08	7.41.2	1.14	12.38	9.05	5.39	4.37	4.10	3.03	א', ח' בסיון
8.09	7.41.8	1.14	12.39	9.05	5.39	4.36	4.09	3.02	ב', ט' בסיון
8.10	7.42.3	1.14	12.39	9.05	5.39	4.36	4.09	3.01	ג', י' בסיון
8.10	7.42.9	1.14	12.39	9.05	5.39	4.36	4.09	3.01	ד', י"א בסיון
8.11	7.43.4	1.14	12.39	9.05	5.38	4.35	4.08	3.00	ה', י"ב בסיון
8.11	7.43.9	1.15	12.39	9.05	5.38	4.35	4.08	2.59	ו', י"ג בסיון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
חג השבועות	7:02	-	7:17	-	7:10	-	7:18	-
נשא	7:03	8:20	7:18	8:23	7:11	8:24	7:19	8:21
בהעלותך	7:07	8:25	7:22	8:27	7:15	8:29	7:23	8:26

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

ישראל זוכים לשער הנו"ן שלמעלה מהזמן

משמעות ההבדל בין החגים הקבועים ביום לחג השבועות התלוי בספירת מ"ט יום • חג השבועות מחבר בחינה שלמעלה מהזמן - בזמן • נשמות ישראל שייכות גם ל"כתר שנטל לעצמו" בגלל ביטול לעצמות • רצה ה' שהמשכה זו תימשך דווקא על-ידי עבודת האדם ובירור הניסיונות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ובנוגע ליחס של יום החמישים לספירת העומר (חג השבועות) למ"ט ימים הקודמים - שתי קצוות: מחד גיסא - חלוק יום החמישים מכל מ"ט הימים שלפניו, שכל מ"ט הימים צריכים לסופרם, היינו, שההמשכה נפעלת על-ידי עבודת האדם ("וספרתם לכם"), מה שאין כן יום החמישים שאין סופרים אותו, מורה על מדריגה נעלית שאינה יכולה לבוא על-ידי עבודת האדם באופן דאתערותא דלתתא, כי אם בדרך מלמעלה למטה דווקא.

ולאידך גיסא - גם ההמשכה דיום החמישים שבאה מלמעלה, באה לאחרי עבודת האדם בספירת מ"ט ימים שלפני זה⁵, ובזה גופא - באופן ד"שבע שבתות תמימות תהיינה", שגם זה (עניין התמימות) צריך לבוא על-ידי עבודה דווקא, - כידוע⁶ הסיפור אודות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שפעם בליל א' דחג השבועות, אמר חסידות

א. כ"ק אדמו"ר נטל ידיו הקדושות לסעודה. אחר כך ציוה לנגן! ואמר מאמר ד"ה בשעה שהקדימו.

* * *

ב. בחג השבועות מצינו חידוש לגבי כל שאר הימים טובים - שכל החגים יש להם זמן קבוע בחודש (חג הפסח - בט"ו ניסן, חג הסוכות - בט"ו תשרי), ואילו הקביעות דחג השבועות היא "פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה"². וטעם הדבר - לפי ש"ביום חמישים לספירת העומר הוא חג השבועות .. שנאמר³ (וספרתם לכם ממחרת השבת ג' שבע שבתות תמימות תהיינה גו') תספרו חמישים יום והקרכתם וגו' .. הכתוב לא תלה חג הזה .. בכמה ימים לחודש, רק בחמישים לעומר"⁴.

(1) בעת הניגון שלפני המאמר בכה כ"ק אדמו"ר מאוד (המור"ל).

(2) ר"ה ו, ב.

(3) אמור כג, טריטז.

(4) שו"ע אדה"ז או"ה ר"ס תצד.

(5) ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך. שה"ש לה, ג. ובכ"מ.
(6) שיחת ליל א' דחה"ש תש"ב (לפני עשר שנים) ס"א (סה"ש תש"ב ע' 119).

הפסח ובחג הסוכות, כל ימי שני בשבוע (שבמשך כל השנה) - מיום שני בשבוע שבחג הפסח ובחג הסוכות, וכן הלאה.

מה שאין כן חג השבועות אינו אלא יום אחד - דכיוון שענינו הוא המשכת שער הנו"ן, כתר הג' שהקב"ה "נותן בראשו", הרי הוא למעלה מהגבלת הזמן, ולכן, גם בהיותו יום א' (או ב' ימים), נמשך הוא בכל ימי השנה כולה.

ומטעם זה אין סופרים את יום החמישים (דלא כמו המ"ט יום דספירת העומר) - כי, המשכת שער הנו"ן, כתר הג' שנטל לעצמו, שלמעלה מהגבלת הזמן ולמעלה מעולמות, היא ממקום נעלה ביותר שאין אתערותא-דלתתא מגעת שם, ונמשכת רק בדרך מלמעלה למטה דווקא.

ד. אמנם, גם ההמשכה דיום החמישים שהיא בדרך מלמעלה למטה, באה לאחרי העבודה דספירת המ"ט יום דווקא:

ובקהדמה - שגם יום החמישים, עם היותו בעצם למעלה מהגבלת הזמן (יום אחד), הרי הוא נמשך ומתגלה בזמן (לכל לראש - בזמן חג השבועות גופא, ולאחרי זה בכל ימי השנה כולה), אלא שגם כפי שנמשך למטה בזמן, הרי הוא עניין שלמעלה מהזמן, היינו, כפי שלמעלה מהזמן נמצא בזמן.

ומהדוגמאות לזה: (א) רגע הראשון של הבריאה - שמחד גיסא אינו למעלה מן הזמן, אבל לאידך גיסא גם אינו זמן, כי, גדר הזמן הוא עבר הווה ועתיד, ואילו ברגע הראשון של הבריאה לא שייך עניין של עבר¹⁴. (ב) קרן זוית (הנקודה המחברת ב' כתלים וכיצא-בזה) - שמחד גיסא אינו למעלה מן המקום, אבל לאידך גיסא גם אינו מקום, שהרי הקרן זוית עצמו אינו תופס מקום¹⁵.

ועל דרך זה בנוגע לכתר הג' שנטל לעצמו נתבאר לעיל (במאמר) שגם כתר הג' שנטל לעצמו - ניתן לנשמות ישראל, כיוון שכל העניינים כולם (גם היותר נעלים) הם שבביל נשמות ישראל, אלא שעניין זה שייך (לא למציאות נשמות ישראל, אלא) לביטול דנשמות ישראל שבטלים אל העצמות,

קודם תפלת מעריב, ואמירת החסידות נמשכה לתוך הלילה ("טיף אין דער נאכט"), וכשאמר אאזמו"ר⁷ "היינט האבן מיר תמימות⁸ בדרך ממילא" [=היום יש לנו תמימות ממילא], השיב הרבי נ"ע: "תמימות בדרך ממילא איז קיין תמימות ניט" [=תמימות ממילא, אינה 'תמימות'] - ורק לאחרי העבודה דמ"ט ימי הספירה, ובאופן ד"תמימות" - באה ההמשכה בחג השבועות בדרך מלמעלה למטה.

ג. והביאור בזה:

ידוע⁹ שמ"ט ימי הספירה הם כנגד מ"ט שערי בינה, ויום החמישים (חג השבועות) הוא כנגד שער הנו"ן.

וזוהי מעלת יום החמישים לגבי כל מ"ט ימי הספירה - שמ"ט ימי הספירה שכנגד מ"ט שערי בינה (שנבראו בעולם¹⁰) שייכים לעולמות, מה שאין כן יום החמישים שכנגד שער הנו"ן הוא למעלה מעולמות¹⁰, וכמבואר לעיל (במאמר) שהוא על-דרך כתר הג' שהקב"ה "נותן בראשו"¹¹.

וזוהו גם הטעם שחג השבועות חלוק מחג הפסח וחג הסוכות שהם שבעה ימים, מה שאין כן חג השבועות אינו אלא יום אחד בלבד (ובחור' - ב' ימים)¹²:

כוונתם ותכליתם של הרגלים שענייניהם יימשכו בכל ימי השנה כולה¹³. ולכן נקבעו חג הפסח וחג הסוכות לשבעה ימים, הכוללים את כל שבעת ימי השבוע, שעל-ידי זה דווקא יהיו שייכים לכל ימי השבוע שבכל השנה, היינו, שכל ימי ראשון בשבוע שבמשך כל השנה מקבלים מיום ראשון בשבוע שבחג

(7) הרה"ג הרה"ח וכו' ר' ברוך שניאור ז"ל שניאורסאהן - זקנו של כ"ק אדמו"ר - ראה אודותו אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תח. תולדות לוי יצחק (הוצאת תשנ"ה) ח"א ע' 53 ואילך (המור"ל).

(8) ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ב.
(9) ר"ה כא, ב. ושו"נ.

(10) ראה פתיחת הרמב"ן לפירושו עה"ת. ועוד.

(11) ויק"ד פכ"ד, ח.

(12) ראה גם תו"א הוספות יתרו קט, סע"ד. אוה"ת יתרו ע' תתעב. שבועות ע' ריא. ועוד.

(13) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"ח ע' שכה.

(14) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 333 הערה 79.

(15) ראה "רשימות" חוברת ז ע' 75, ובהנסמן שם.

לנבראים ועבודתם (שהרי זה כתר הג' שנטל לעצמו), כי אם, מפני שעלה ברצונו יתברך - ב"רצון הטהור והחפץ הקדוש", היינו, לא רק רצון סתם, אלא רצון הטהור, ולא רק חפץ סתם אלא חפץ הקדוש - שכתר הג' שנטל לעצמו יימשך לנשמות ישראל למטה על-ידי עבודה.

ה. ועל-פי זה יש לבאר הטעם שהמשכה דחג השבועות באה על-ידי הקדמת העבודה בספירת העומר, שעניינה בירור נפש הבהמית דווקא¹⁷: כיוון שהמשכה דחג השבועות היא כתר

שזהו הפירוש שניתן לנשמות ישראל גם כתר הג' מה שנטל לעצמו, היינו, שעניין זה ניתן לנשמות ישראל כפי שהם נמצאים ב"עצמו", היינו, כפי שבטלים להעצמות.

ובהתאם לכך יש גם צורך בהקדמת עבודת הנשמות (לא מצד מציאותן, אלא) מצד הביטול שלהם - שזהו עניין הקדמת נעשה לנשמע, כמבואר לעיל (במאמר) שב' הכתרים שנתן בראש בניו הם כנגד נעשה ונשמע, וכתר הג' שנטל לעצמו הוא כנגד הקדמת נעשה לנשמע, היינו, שהקדמת נעשה לנשמע שעניינה הוא הביטול לבעל הרצון, תוכנה ומשמעותה, שנשמות

עיקר הכוונה נשלמת על-ידי בירור הניסיונות דווקא, כי ההעלם שבניסיונות הוא גדול ביותר, ולכן בירורם מגיע למעלה ביותר

הג' שנטל לעצמו, שבעצם הרי זה למעלה מגדר המשכה, והמשכתו למטה אינה אלא מצד "רצון הטהור והחפץ הקדוש" דווקא - הרי זה צריך להיות בהתאם לרצון דווקא.

וכיוון שעיקר הכוונה והרצון בעבודת האדם הוא (לא על עבודת נפש האלקית מצד עצמה, אלא) על בירור נפש הבהמית דווקא, שעל זה אמרו חז"ל¹⁸ "לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות", לכן, ההמשכה דחג השבועות (שאינה אלא מצד "רצון הטהור והחפץ הקדוש") היא על-ידי בירור נפש הבהמית דווקא, שזוהי העבודה דספירת העומר.

1. ויש להוסיף, שכשם שעיקר הכוונה היא לא בעבודת נפש האלקית מצד עצמה, אלא בבירור נפש הבהמית דווקא, כך גם בירור נפש הבהמית עצמה אינו מספיק, אלא צריך להיות גם בירור חלקו בעולם.

ישראל נמצאים ב"עצמו", ובדרגה זו ניתן להם הכתר שנטל לעצמו.

ויומתק יותר - שההקדמה דנעשה לנשמע (לא האמירה בפועל, אלא ההכנה לאמירה, ההחלטה להקדים נעשה לנשמע) אין בה שהיית זמן (דלא כאמירת נעשה או נשמע, ב' תיבות שבכל א' מהם יש ד' אותיות, שאמירתן מוגבלת בזמן), שזהו בהתאם לכך שכתר הג' שנטל לעצמו הוא למעלה מהגבלת הזמן כו'.

וזהו הטעם שגם ההמשכה בחג השבועות שהיא ממקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם, באה למטה לאחרי ועל-ידי הקדמת העבודה דווקא,

אלא, שעניין זה אינו אלא מצד רצונו יתברך - בלשון הירדוע¹⁶: "רצון הטהור והחפץ הקדוש" - שהמשכת כל העניינים יהיו על-ידי עבודה דווקא (כמבואר לעיל (במאמר) בארוכה),

ובזה גופא - לא כמו כל ההמשכות של סדר השתלשלות, שהם מבחינה השייכת לעולמות, היינו, שיש לנבראים תפיסת מקום שם, ועבודת המטה מגעת שם, אלא מבחינה שבה אין שום תפיסת מקום

17 ראה לקו"ת אמור לה, ד ואילך. במדבר יו"ד, א ואילך. ובכ"מ.

18 ב"ר רפמ"ד. וש"נ.

16 עבוה"ק חלק העבודה פ"ג. הובא בשל"ה לא, ב.

ערכים זה בזה²³, הרי, גם החלק בעולם שצריך להתברר עליידי הזולת, נוגע אליו, ונמצא, שבידור כל העולם - שכל חלק אחד בו שייך לאחד מבני-ישראל שצריך לבררו - נוגע אליו.

ולאידך גיסא, כיוון ש"כל ישראל ערכים זה בזה", הרי, כל העניינים שלו נוגעים (לא רק לו, אלא) גם לכל בני-ישראל.

ועוד זאת - שכל העניינים שלו נוגעים לא רק בעולם הזה, אלא גם למעלה, עד לעולמות ומדריגות הכי עליונות, ועד לשרש הנשמות - בעצמותו יתברך.

ונמצא, שכל העניינים שלו נוגעים לכללות העולמות, וכל העניינים שבעולם נוגעים לו.

(מהתוועדות שבת ויום ב' דחג השבועות ה'תשי"ב.

'תורת מנחם' כרך ה עמ' 240-244 - בלתי מוגה)

כלומר: נקודת היהדות שתישאר בשלימותה - אין בכך משום חידוש ("דאס איז קיין קונץ ניט"), שהרי "גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"¹⁹.

ואפילו בירור נפש הבהמית - עדיין אינו הכוונה והתכלית, כי אם בירור חלקו בעולם.

ובפרטיות יותר - עיקר הכוונה נשלמת עליידי בירור הניסיונות דווקא, כי, ההעלם שבניסיונות הוא גדול ביותר, ולכן בירורם מגיע ("דערלאנגט") למעלה ביותר²⁰. ובפרט בזמננו זה, עקבתא דעקבתא דמשיחא, שהחושך כפול ומכופל, ובמילא, גם העבודה שבתקופה זו נעלית יותר²¹, על דרך הידוע²² במעלת העקב שבו דווקא ישנו כוח המסירת נפש].

ויש להוסיף יתירה מזה - דכיוון ש"כל ישראל

(19) תניא ספכ"ד. וראה לעיל בהמאמר.

(20) ראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' כז.

(21) חסר כמה תיבות (המו"ל).

(22) ראה סה"מ שם ע' קפת, ובהנמטן שם בהערה 47.

(23) שבועות לט, סע"א. וש"נ.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

לימוד הגמרא בישיבות חב"ד

רבותינו נשיאנו הרבו לתבוע לימוד הנגלה כדבעי • סוד הצלחתו של אדמו"ר הזקן בכיבוש רוסיה לדרך החסידות, על-ידי שליחת תלמידים למדנים בנגלה * בישיבות חב"ד ברחבי תבל למדו בכל שנה אותה המסכת • מקבץ מיוחד מתשובות הרבי על פני ארבעה עשורים, לשאלה: איזה מסכת ילמדו בשנה הבאה? • לרגל חג השבועות

לימוד הנגלה בעיון ובהתמדה". אחד השינויים שהרבי ביקש להכניס בסדר הלימוד בתלמודי-התורה מפורט באיגרת מ"ב באדר שני תשי"א (אגרות קודש כרך ד, עמ' רטו): לכאורה לימוד הגמרא וכיוצא-בזה צריך להיות בבוקר בתחילת זמן הלימוד, ולימוד החומש וכו' שאינו דורש התרכזות המחשבה כל-כך, יכול להיות בשעות שאחרי הצהרים, ולא להיפך.

ריבוי הלימוד בכמות ובאיכות

פעמים רבות ביטא הרבי את הדרישה לרכוש ידיעות רבות בש"ס. למשל (ספר 'אשכילה בדרך תמים', תשמ"ג עמ' 150): "בחור שעדיין יש מסכתות שלמות שלא למד... מה חסר לו בעבודתו - מקומות הקדושים?!"

כמו-כן בפגישתו עם הרבנים הראשיים לארץ-הקודש ('בצל החכמה' עמ' 226) העיר על החיסרון בכמות הלימוד, שאין לומדים אלא מספר מצומצם של דפים בלבד ל'זמן' או לשנה, למרות דברי הגמרא ש"הכול צריכים למרי חטיא". הרבי הגדיר זאת "מצב מבהיל!".

לצד זה תבע הרבי לימוד בהעמקה ועיון (בנושא זה שוחח עם האדמו"ר מבעלז שליט"א בכיקורו בשנת תשמ"א - השווה 'בצל החכמה' עמ' 122).

"הקפידו רבותינו נשיאנו הקדושים על השקידה בלימוד הנגלה.. שישתדל בזה אליבא דנפשיה" - כתב הרבי (אגרות קודש כרך ט, עמ' סא). "הקפידו רבותינו נשיאנו על דבר תוקף לימוד הנגלה בתומכי תמימים..." - כתב בהזדמנות אחרת בפתק ('מאוצר המלך' כרך א, עמ' 26). "צריכים פשוט (כלשון העולם) שטייגען אין לערנען" [=לשגשג (להתעלות) בלימוד התורה] - הורה הרבי לבחור, ביחידות שהתקיימה ביום ה' במרחשוון תשי"א ('ימי בראשית' עמ' 286). במכתבו של הרבי למשפיע המפורסם הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן, מי"ט שבט תש"ז (אגרות קודש כרך יב עמ' שג) הוא תובע:

להשתדל בזה און פאָרלייגן זיך אויף דעם [=להתמסר לכך] בכל המרץ והיגיעה שתהיה הישיבה [=תומכי תמימים בלוד] לשם ולתפארת... גם מצד פנימיות הדברים. ולא רק מצד הענין דיראת שמים וחסידות, אלא גם מצד הנגלה, וידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, אשר רבנו הזקן בתחלת עבודתו הפצת תורת החסידות ברייסין, השתמש בתלמידים גדולים בנגלה, והסדר היה אשר בכל מקום בואם הפליאו את השומעים בידיעתם בנגלה ונצלו ההפלאה לכבוש את מוחם ולכם ללימוד תורת החסידות...

ועוד כתב לו (שם כרך ט' עמ' קמז): "מוכרח

דברים שהתורה נקנית בהם . . . הרי ילמוד בהמסכת
שבסדרי הישיבה.

**וברוח דברים אלו גם באיגרת מה' בכסלו
תשכ"א (אגרות קודש כרך ב, עמ' יג):**

מובן וגם פשוט שלכל לראש צריך ללמוד לפי
סדרי הישיבה שעות נגלה לחוד ושעות חסידות
לחוד, ובהזמנים שחוץ לסדר, הרי נוסף על שלושת
השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ולימוד
הלכות הצריכות, תלוי זה במה שלבו חפץ, ובפרט
בהנוגע ללימוד בעיון.

**בצורה שונה קצת כותב הרבי בכ"ח בניסן
תשט"ז (אגרות קודש כרך יב, עמ' תמח):**

אופן הלימוד צריך להיות מתאים לסדרי הישיבה
בה לומדים, ובמסגרת זו עצמה – על-פי מאמר רז"ל
במקום שליבו חפץ.

**ברשימת אחד מחברי הנהלת ישיבת תומכי
תמימים בארץ-הקודש, שבה העלה על הכתב את
תוכן ה'יחידות' שלו בשנת תשי"ז ('ימי תמימים'
כרך ב, עמ' 320), נאמר:**

בעניין המסכת.

תשובה: אמרתי מכבר, שזהו לא בבחינת יקוב
הדין את ההר לעשות הכול מיד, כי אם בהמשך הזמן
להגיע לזה, ואם מסיבות שונות אי אפשר לסדר
כזאת כעת, אפשר לסדר הדבר אחרי שנה. ובעניין
מה שאנחנו אומרים שרצוי שהקטנים ילמדו אותה
המסכת שהגדולים לומדים, הנה בזה יש מעלות וגם
מגרעות.

**"ויצא מדבריו, שיותר טוב שהגדולים ילמדו
כעת גיטין והקטנים מסכת אחרת, אבל לא אותה
המסכת שילמדו אחרי גיטין, כדי שסוף סוף יוכלו
הקטנים להתאחד עם הגדולים במסכת".**

מסכת אחידה בכל הישיבות

מי שהיה נושא ונותן עם הנהלות הישיבות
ברחבי תבל על בחירת המסכתות ללימוד, היה
ראש הישיבה הגה"ח רבי מרדכי מנטליק ("ראש
ישיבה וחבר הנהלה דיישיבת תומכי תמימים
המרכזית בארצות-הברית מיום היווסדה", עד
פטירתו ביום א' כ"ה בתשרי תשמ"ח). הוא היה
בא בכתובים עם הנהלות, מכניס את מכתביהם
לרבי, ומציין את דעת רובם.

**ובקשר לכך אף התווה פעם את הסדר (התוועדות
תשר"מ כרך ג, עמ' 1943):**

סדר הלימוד הוא שתחילה ("לכל לראש") יש
ללמוד בדרך הפשוט, ורק אחר כך יש מקום לעסוק
בלימוד על-דרך הפלפול, כפשוט.

**'ביחידות' של בחור ביום ה' במרחשוון תשי"א
(ימי בראשית' שם) הורה הרבי:**

בלימוד הנגלה לגירסא אין צורך "גריבלען זיך"
[="להתחפר" (להתעכב) יתר על המדה] בלימוד,
אך מוכרחים ללמוד עם פירוש התוספות, כי ללא
התוספות אין זה נחשב 'לימוד' כלל.

**לבחור אחר הורה 'ביחידות' ('היכל מנחם' כרך
א, עמ' רי):**

הכוונה ב'לימוד לעיון' במה שקשור לנגלה:
שבכל מקום שמובא ענין בגמרא, בפירוש רש"י
ובתוספות וכו' ממקום אחר בש"ס וכיוצא בזה, יש
לפתוח את הספר ואכן לעיין בו, ועל-ידי זה ניתוסף
בהבנת הענין (וקישורו) על אתר.

**בפגישתו עם הרבנים הראשיים לארץ-הקודש
בשנת תשר"מ (בצל החכמה עמ' 226), קרא הרבי
ללמוד את הדברים הישנים [=היסודיים והבסיסיים],
לא כפי שנהיה לאחרונה מצב שלומדים דברים
חדשים ולא לומדים את הדברים הישנים (הרבי
הזכיר על זה באירוניה את הפסוק "וישן מפני חדש
תוציאור").**

**"ונקודה כללית השווה לכל נפש היא", קובע
הרבי (אגרות קודש כרך טז, עמ' מז):**

שהן בנגלה והן בנסתר צריך-להיות לימוד
למיוגרס ולימוד לעיונא, כי גם הראשון [=למיוגרס]
חשוב הוא ביותר בכדי לרכוש ידיעות די רחבות הן
בנגלה והן בנסתר על כל פנים באופן שטחי.

לימוד עיקרי במסכת הנלמדת בישיבה

**בט' בכסלו תשי"ז (אגרות קודש כרך ז, עמ' סג)
מדריך הרבי בחור ישיבה:**

מודיע על-דבר סדר לימודו בישיבת תומכי
תמימים, ושואל דעתי, באשר קשה לו הלימוד בשתי
מסכתות בבת אחת, באיזה מהם להמשיך...

הנה כיוון שזכה להיות בישיבה וידוע . . . מעלת
לימוד התורה ברבים, וזהו גם-כן אחד מהמ"ח

כדאי למלא בקשתם, (והרבי מוסיף:): אם ישנם גמרות מצויות למסכתא זו.
הכוונה כנראה אם יש די טופסי גמרא - בהתחשב בקשיים שהיו באותה תקופה.

רמזים בחסידות לשמות המסכתות

בשנת תשכ"ב, במכתב מ'ז בניסן, כותב הרב מנטליק להנהלת ישיבת תומכי-תמימים בלוד: "במענה על שאלתכם על דבר לימוד מסכת חרשה על זמן חורף הבע"ל, הנה מה שאפשר לי לומר כעת הוא, שמצד סדר ישיבתנו ההצעה העיקרית יהיה מסכת יבמות, וההצעה הב' לפי הסדר הוא מסכת קידושין. אבל כל זה אין בהחלט גמור עד שהנהלה מדברת עם כ"ק אדמו"ר שליט"א על-דבר-זה באמצע הקיץ".

בנב. מוסיף הרב מנטליק: "אם יש לי רשות להציע לכבודכם ללמוד כעת מסכת ביצה והדומה, באם אי אפשר במסכת פסחים, בכדי שלא לגרום בלי סדר בזמנים הבאים" (מתוך 'ימי תמימים' כרך ג' עמ' 121-122).

בקשר לזה יש לציין, כי בשנים הראשונות היתה הנהלת ישיבת תומכי תמימים המרכזית נכנסת ליחידות אל הרבי, לעתים תכופות. בתחילה היה זה אחת לשבוע, ולאחר מכן אחת לחודש. במשך הזמן הפסיק נוהג זה.

במענה על ההודעה שבשנת תשכ"ו ילמדו בישיבות חב"ד מסכת שבת כותב הרבי (אגרות קודש כרך כג, עמ' תנה):

ויהא בשעה טובה ומוצלחת - והרי על שנה זו נאמר: ובשנה הזו שבת לה' כו' ויהי רצון שיהא הלימוד (כהמשך הפסוק) שבת לה' - כפרש"י לשם ה', (ובמילא) שדך וכרמך, - משנה וגמרא דהנ"ל - (לקוטי תורה בהר מד), שלך לא כו' ובתורה אור בפירוש לא כו' בארצך (משפטים ע"ט א) ומבאר רש"י, הלא שאסור באכילה ובהנאה (ואדרבה - לכם לכל שהוא צריך לכם, ועד שפטורה מן הבכורה) אלא שלא תנהג בהם כבעלי-הבית.

בשנת תשכ"ח נלמדה בישיבות חב"ד מסכת כתובות. קודם תחילת השנה ביקשו כמה מראשי

בי"ז במנחם-אב תשכ"ג כותבת הנהלת ישיבת תומכי תמימים להרב חודקוב (ימי תמימים' כרך ג, עמ' 1959):

"קיבלנו בזמן האחרון מכתב מהרב ר' מרדכי מנטליק שי' בעניין איזה מסכת ללמוד לזמן החדש. הוא הציע שילמדו את כבא מציעא או קידושין. ענינו לו שקידושין למדנו בזמן האחרון, זאת אומרת לפני כשנה, וכבא מציעא אנו לומדים כיום. השבוע קיבלנו ממנו עוד מכתב בהנוגע להנ"ל וכותב שהייתה הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שילמדו מסכת קידושין.

פונים אנו לכת"ר בענין זה, היות וקידושין למדנו לפני שנה אין אנו יודעים מה לעשות. אנו מציעים את המסכתות הבאות - כבא בתרא או גיטין או קידושין, ומחכים אנו לתשובתו".
תשובת הרב חודקוב לא איחרה להגיע. בכ"א מנחם אב (שם) כותב הרב חודקוב להרב אפרים וולף:

"במענה למכתבו בדבר בחירת המסכת לזמן הבע"ל, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורות כי על הנהלת הישיבה להחליט בהנ"ל - כי פשוט שאין בזה כל הכרח וכיוצא בזה".

שילוב זה של השתדלות וניסיון להנהיג לימוד מסכת אחידה בישיבות חב"ד בכל העולם ומאידך לא לכפות זאת, אנו מוצאים גם בהוראות הרבי לישיבה בפריז:

ככ"ב אלול תשי"ב כותב הרבי למשפיע המפורסם הרה"ח ר' ניסן נמנוב (אגרות קודש כרך כא עמ' קסט), שעמד בראש ישיבת תומכי תמימים בצרפת:

לשנה הבאה עלינו לטובה הנה ילמדו בהישיבה כאן המסכתות יבמות... ואם אפשר בקל [=בקלות] - כדאי שגם בישיבת תומכי תמימים בפריז ילמדו איזה ממוסכת[ות] אלו.

אולם שנתיים אחר-כך, לקראת שנת הלימודים תשט"ו, שוב עלתה על הפרק שאלת לימוד המסכת, והרבי כותב להרב נמנוב (י"ז מנחם-אב תשי"ד - אגרות קודש כרך ט, עמ' רלח):

אודות המסכתא ללמוד בחורף הבא-עלינו לטובה, הרי ידוע מרו"ל לעולם ילמד אדם במקום שליבו חפץ, ואם התלמידים נוטים למסכתא פלונית

תמימים בכל המקומות . . במענה על שאלתם על-דבר לימוד מסכת חדשה על זמן הבע"ל, הייתה הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנלמוד מסכת כתובות ויהא בשעה טובה ומוצלחת.

"הסדר אצלנו, שבבית המדרש מתחילים המסכת, והצעירים מדף י"א או מפרק ב'.

[אגב: מקורה של הוראה זו באגרת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ להרב מנטליק משנת תש"ד (אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ כרך ח' עמ' שסג):

"דעתי שצריכים ללמוד מסכת כתובות ומהתחלתה ועם התלמידים הקטנים ילמדו בסדר שימצאו לנכון..".

להתבונן בתחילת כל שעת לימוד...

ביו"ד מנחם אב תשל"ל הודיע הרב מנטליק לרבי שנהגהלות ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש במונטריאול, צרפת, אוסטרליה והמרכזים מסכימים על לימוד מסכת פסחים לשנת הלימודים תשל"א. בישיבות בכפר חב"ד ובתורת אמת חשבו תחילה ללמוד מסכתות אחרות, אבל למעשה הצטרפו להחלטת הנהלת המרכזית.

הרבי ציין בתשובה (אגרות קודש כרך כו, עמ' תמג):

על-פי כל-הנזכר-לעיל, [מסכת פסחים].

ויהא בהצלחה רבה.

ולמהר עוד יותר קיום הייעוד ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, ודכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

שנתיים לאחר מכן, בי"א במנחם-אב תשל"ג (אגרות קודש כרך כח, עמ' רפו), כותב הרבי לרב מנטליק:

מסכת שבת כנ"ל

ויהא בהצלחה, והרי כמדובר כמה-פעמים - הרי זו שנה ה' שבת להו' וכמה מעניניה נכנסים לשנה שלאחריה הנקראת כולה מוצאי שביעית. אזכיר על הצינן.

במכתבו של הרמ"מ, שעליו נסב המענה, נאמר שזה רצון הנהלות כמה מהישיבות, לקראת שנת הלימודים תשל"ד.

כשעלתה על הפרק שאלת המסכת שילמדו

הישיבות לשנות החלטה זו וללמוד מסכת אחרת. הרב מנטליק כתב על כך לרבי, ובראש חודש מנחם-אב תשכ"ז (אגרות קודש כרך כד עמ' שעה) קיבל את המענה:

כנהוג על-פי דעת הרוב. - מבלי להכריח את המועט, והברירה בידם.

בט' בתמוז תשכ"ח, לקראת שנת תשכ"ט, פנה הרב מנטליק ('ימי תמימים' כרך ד, עמ' 90-91) במכתב כדלהלן:

אל כבוד הנהלת ישיבת תומכי תמימים בכפר חב"ד שלום וברכה!

הנני בזה על-דבר לימוד מסכת חדשה על הזמן הבא-עלינו-לטובה. הסדר כמו בכל שנה, שאני בא בכתובים עם הישיבות תומכי תמימים בכפר חב"ד, לשאול דעתם בזה.

על-פי הסדר שבישיבתנו הקדושה צריך להיות כעת מסכת בבא קמא, ובאם לאו, מסכת פסחים. בבקשה לענות בהקדם דעתכם בזה. שלום וכל טוב, מרדכי מנטליק.

בכ' מנחם אב (שם עמ' 107-106) מודיע הרב מנטליק כי "לאחר קבלת המכתבים מהישיבות תומכי תמימים בכל המקומות . . ובמענה על שאלתם על-דבר לימוד מסכת חדשה על זמן הבא-עלינו-לטובה, היתה הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנלמוד מסכת בבא קמא אי"ה בזמן הבא עלינו לטובה".

בו' תמוז תשכ"ט ('ימי תמימים' כרך ד' עמ' 197) פונה הרב מנטליק לקראת השנה החדשה - תשל"ל:

"הנני בזה על דבר לימוד מסכת חדשה על זמן הבא עלינו לטובה. הסדר כמו בכל שנה, שאני בא בכתובים עם הישיבות תומכי תמימים בכל מקום לשאול דעתם בזה.

"להיות שרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א שנלמד מזמן לזמן בסדר מועד, הנני בזה להציע שנלמוד מסכת פסחים, ובאם לאו הנה על-פי הסדר שבישיבתנו צריך להיות כעת מסכת כתובות. בבקשה לענות בהקדם דעתכם בזה".

לא ארכו הימים, ובט"ו מנחם אב (שם עמ' 199)

מודיע הרב מנטליק:

"אחרי קבלת המכתבים מישיבות תומכי

[בבא בתרא]

ויהי - רצון שבקרום ממש יחזיר הקב"ה האבדה.
- ואבדתם בגוים - דא ב[בא] ב[בתרא] [זוהר חלק
ג' קצח, א]

- תליתאה למקומה ולבית המקדש תליתאה.

אחר-כך, במענה לשאלת הרמ"מ, הורה הרבי
להוסיף למענה:

פי' הזהר עיין בלקלוי"צ [=בלקוטי לוי יצחק] שם,
ומתוך קושית ניצוצי אורות שם.

נדפס בלקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזוהר
פרשת בלק (עמ' תא ואילך).

בשנת תשמ"ה למדו בישיבות חב"ד ברחבי תבל
מסכת בבא-קמא, לאחר שנתקבלה תשובת הרבי:
ויהא בשעה טובה ומוצלחת בכל.

בשנת תשמ"ו נלמדה מסכת כתובות בישיבות
חב"ד, ובמענה על כך כתב הרבי (נדפס בליקוטי
חידושים וביאורים במסכת כתובות, נ.י. תשמ"ו,
עמ' ט):

ויהא בהצלחה.

לימוד סוטה לכיתות נמוכות

בשנת תשח"י (אגרות קודש כרך יז, עמ' סז)
השיב הרבי לשאלת העומד בראש ישיבת חב"ד
במלבורן באותם ימים - הרה"ח ר' יעקב אליעזר
הרצוג:

במה שכותב אודות לימוד מסכת סוטה על-ידי
התלמידים שי' וכו' הרי לפלא כיוון שיש חילוקי
דיעות בזה למה להם להכנס לענין זה ובפרט
שבהכתות כמו אלו שכותב אודותם, הרבה מסכתות
אחרות לומדים בישיבות מאז ומקדם כידוע, ולמה
לשנות בזה.

ובמה שמסתמך מקונטרס תנועת ההשכלה
וכו' [=שם נשלל אי לימוד ודילוג קטעים] הרי שם
מדובר בהנוגע לדילוג, וכן שלא לשלול את זה באופן
פרינציפיוני, וקל-להבין.

[הרקע לשאלה ככל הנראה: חודש אייר
באוסטרליה הוא זמן החורף בישיבות, ועל-פי
המנהג החבר"י (ובעוד כמה וכמה קהילות - ראה
אוצר מנהגי חב"ד ניסן עמ' רנו-רנז) נוהגים ללמוד
בימי הספירה מסכת סוטה, ולכן עלה הרעיון
ללמוד מסכת זו].

בשנת תשל"ה, השיב הרבי בי' מנחם אב תשל"ד
(אגרות קודש כרך כט עמ' ריד) לרב מנטליק, על
מה שכתב אודות לימוד מסכת גיטין או בבא בתרא
בישיבות חב"ד, שכרוב הישיבות רוצים ללמוד
מסכת גיטין, ולפי דעתו מוכרח שכולם ילמדו
מסכת אחת.

להלן תשובת הרבי:

על-פי-כל-הנזכר-לעיל - ללמוד מסכת גיטין
בכל-הנזכרים-לעיל [=בכל הישיבות].

ויהי רצון שיהא על דרך לשון אדמו"ר הזקן:
הכנה זו לפחות בתחלת כל שעה דהלימוד לשמה
לעכב וכמו בגט וספר תורה (תניא סוף פרק מ"א,
וראה לקוטי לוי יצחק שם. ולהעיר מותוספות הא'
דהמסכת: גט כו' גימט[רייה] כו' ספר-תורה).

לקראת לימוד מסכת בבא מציעא בשנת תשמ"א
כתב הרבי:

ויהא בשעה טובה ומוצלחת. ולהעיר מזהר ח"ג
קצח, א ובלקוטי לוי יצחק לשם.

- מפורסמת התורה משנים אוחזין בטלית.

אזכיר על הציון.

"יחזיר הקב"ה האבידה" ..

כך כתב הר"מ מנטליק לרבי (תשורה קליין י"ז
סיון תשס"ו, ומשם ב'מאוצר המלך' כרך ב'):
"ב"ה, כ"ז תמוז ה'תשמ"ג . .

"כ"ק אדמו"ר שליט"א

"הנני מוסר בזה מכתבי מענה של הישיבות על-
דבר לימוד מסכת חרשה על זמן הבע"ל, מסכת
בבא בתרא שלמדנו בשנת תשל"ו, או מסכת בבא
קמא שלמדנו בשנת תשל"ז.

"במאנטרעאל, כפר חב"ד (ע"י הטלפון
[=תשובתם נתקבלה טלפוניית]), תורת אמת,
אוסטראליא, מיאמי, וכן בכאן, מסכימים ללמוד
מסכת בבא בתרא.

"בראשון לציון נוטים ללמוד מסכת בבא קמא.
"מצרפת לא נתקבל מענה עד עתה".

להלן תשובת הרבי:

להחזיר [=את מכתבי המענה שצירף הרמ"מ]

ואחרי רבים להטות ויהא בשעה טובה
ומוצלחת

[=ציוין ליד רשימת הישיבות שהסכימו ללמוד

הלכות ומנהגי חב"ד

יום חמישי

ה' בסיוון - ערב חג השבועות

עירוב תבשילין: יש להודיע ולפרסם בבתי הכנסת וכו' שחייבים לעשות היום "עירוב תבשילין". סדר העירוב נדפס בסידור 'תהילת ה'" (פרטים נוספים נדפסו ב'התקשרות' בגיליון הקודם).

יום שישי

ו' בסיוון, חג השבועות

שמחת יו"ט⁵ "לא יימשך ביין..."⁶.

ממצוות שמחת יום-טוב, שהגברים חייבים לשתות בו רביעית יין⁷. אך אפשר לצאת ידי חובה זו בשתיית יין-הקידוש⁸. בנוסף לזה, בכל יום-טוב "צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת ויש לדרון במי שקשה לו לשתות יין, אם חייב בזה. וביין שמחה לא נזכר "אם ידו משגת" ואולי חייב שם, וירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו"⁹. [למנהג רבותינו נשיאינו בקריאת שמו"ת, יש

ממתינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שיושלמו מ"ט ימי ספירת-העומר "תמימות תהינה", לפני שנכנס יום-טוב¹.
החלטות טובות: "חג-השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת-שמים, וכן להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש-השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים"².

סעודת החג³:

שמחת יום-טוב - חייבים בה מדאורייתא⁴; ועם כל-זה, ודאי אין 'לבסומי' כו', וכמ"ש הרמב"ם גבי

(5) "בהלכות יו"ט פ"ו ה"כ. שם הכ"א. וראה שו"ע סו"ס תקכט שהעתיק לשון הרמב"ם, והוסיף בסופו "אלא כולם יהיו קדושים (בפסחות - בכדי לסיים בדבר טוב) והוא ע"פ הירושלמי יבמות (פ"ב ה"ד) ויקרא רבה (פכ"ד, ו) דהפירש מן העריות ("עבירה" - שבשו"ע שם) נקרא קדוש".
ובקובץ 'דבר מלך' (הוצאת ופרצת, כפר חב"ד תשנ"ב עמ' 79) מענה הרבי על ריבוי משקה ביו"ט: "טעות הוא מעיקרא ומופרך לגמרי, עס בריינגט נאר צו א סאך בלבולים (זה מביא רק הרבה בעיות)".
(6) ספר-המנהגים עמ' 38 "מנהגי יום-טוב" (עם חלק מההערות, ובשינויים קלים - מרשימת הרבי ע"ד פורים ויו"ט, אג"ק ח"ה עמ' רנה, לקוטי-שיחות ח"א עמ' 336).
(7) 'תורה אור' לאדמו"ר עמ' 198. וראה 'חול-המועד כהלכתו' פ"א ס"י-ב.

(8) ראה שיחות-קודש תשל"א ח"ב עמ' 87, והמקור הוא לכאורה בתנוד"ה ידי יין פסחים קחב. ועצ"ע אם צריך לכוון לזה בקידוש, ובפרט שזו מצווה דאורייתא. אס"כי בדיעבד יצא גם בלא כוונה כיוון שיש בזה הנאת הגוף, כפסק אדמו"ר (תעה, כה). מאידך, י"ל שהשמחה היא חלק מעצם ענין הקידוש וד' כוסות, כיוון ש"משמח אלוקים ואנשים" (ראה שו"ע אדמו"ר קפ"ב ס"ב), ולכן לא הקשו ע"ז שם מדין "אין עושין מצוות חבילות חבילות".

(9) שו"ע אדמו"ר ס' תקכ"ט ס"ד, ועיי"ש ובקו"א ר"ס רמב. השיעור לכאורה רביעית, ואם שתה כך פ"א ביממה יצא גם ידי שמחה הנ"ל. אבל אם יצא י"ח שמחה ביין הקידוש כנ"ל, עדיין חייב לשתות בסעודה היום ומחר. וראה בעניין זה ב'התקשרות' גיליון תקל"ט עמ' 16, ויש"נ.

(1) שו"ע אדמו"ר ס' תצד ס"ב.
(2) היום-יום, ד סיוון, מתוך מכתב לבני הישיבות, מאג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ה עמ' עו. והורה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מכתב זה, צריכים ללומדו, וגם לפרסמו בין אלה שאינם יודעים אודותיו" ('תורת-מנחם - התוועדות' תש"י, עמ' 92). וראה ספר-השיחות תש"ב עמ' 119.
(3) ראה ב'התוועדות' תשמ"ג ח"ד עמ' 1838, שכדי למנוע עניין 'פרש חגיכם', צריך **שבכל סעודה** ביו"ט תהיה הכנסת אורחים, עיי"ש.
(4) 'גם בזמן הזה - רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ז-יח. חינוך מצווה תפח. שו"ע (הב"י ואדמו"ר) או"ח סו"ס תקכט. ועוד...".

למי שיהיה נייעור בליל שבועות כל הלילה, שיזכה ל'כתר תורה'¹⁵.

"היו¹⁶ לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת-שמע שעל-המיטה: שבעי-של-פסח, הושענא רבה, ליל שבועות, וליל ראשון של פסח.

"בכלל, בכל לילה נהג כ"ק [אדמו"ר מהורש"ב] לקרוא קריאת-שמע (פרשה ראשונה¹⁷) בהגיע הצות לילה, אפילו אם נשאר ער לאחר מכן (אפילו כל הלילה¹⁷), אלא שלא הבחינו בכך. בלילות שלא היה קורא קריאת-שמע שעל-המיטה - כנ"ל - היה מדבר לפעמים בעניין קריאת-שמע, ולפעמים בפירוש המילות דקריאת-שמע."

תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות'¹⁸:

"(א) בכל הרפוסים שראיתי¹⁹, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'.

"ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני-עצמו: "...נאמנת. ג' רעות ללשון: דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמיירת הלשון, ודיבור אמת'.

"(ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא²⁰ (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: "אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב...", הובאו רק שני פסקים.

"וצריך להיות כזוהר: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוקיך', וכתיב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתיב 'אהבתי אתכם אמר ה'".

15) ומציינים לספר-המאמרים תקס"ו עמ' שפא. והסביר הרה"ח רש"ח קסלמן, ע"פ המבואר בחסידות שענין הכתר הוא רצון ותענוג - שהכוונה בזה היא שיזכה לרצון ותענוג בלימוד התורה. [בעניין המשכת 'כתר תורה' בכלל, שעיקרה בחג השבועות, מציינים לתו"א יתרו סט"א, קט"א. לקו"ת בחקותי מו"ד].

16) שני הקטעים (עד "דק"ש", להוציא המוסגרים) מספר-השיחות תש"ב עמ' 100.

17) ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 1, וש"נ.

18) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315, בשינויים קלים.

19) בהוצאת 'דלהיים' (נדפוס-צילום שלה בהוצאת 'אשכול', ירושלים תשל"ה עמ' 158) נתקנו שתי טעויות אלו כפנים.

20) בהוצאת 'היכל מנחם', ירושלים תשס"ד, עם ה'אוצר', השתמשו בדפוס ז'יטומיר, שככל הידוע בו השתמש הרבי בליל שבועות ובליל הושענא רבא, וכמובן הכניסו בו את התיקונים של הרבי (ועוד תיקונים).

לקרוא הערב עלייה אחת או שתיים מפרשת נשא].
תיקון ליל שבועות:

מנהג ישראל להישאר ערים כל הלילה¹⁰ בליל שבועות¹¹. מנהגנו לומר 'תיקון' כנדפס אך אין (מכוונים הכוונות, ואין) אומרים את התפילות והקדישים שנדפסו בו¹². מי שלא הספיק לסיימו בלילה, יסיימו ביום¹³.

הכרות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע¹⁴: "יש תחת-ידי כתב-יד אדמו"ר האמצעי, וכתוב שם שהוא מבטיח

10) בנטעי-גבריאל (הל' חג השבועות, פט"ז הע' ד) הביא, שאחר עלות-השחר מותר לישון עד התפילה. והעירני הרב יעקב שי' סגאוי מקרית-גת: מנהג זה בא לתקן את שנתם של ישראל בלילה שלפני מ"ת. לפרקי דר"א (פמ"א) ישנו עד שתי שעות ביום, ולמדרש-רבה (שהש"ר פ"א יב,ב), שהובא כמקור במג"א ר"ס תצד) ישנו רק, כל הלילה. בלקוטי-שיחות (ח"ד עמ' 1025. בלה"ק ח"ד עמ' 6, שער-המועדים - חג השבועות סי' ע) נאמר שהקב"ה בא לעוררם לפנות בוקר, וכנראה זהו ע"פ האמור במדרש שם שהקב"ה הקדים, ולשון הפסוק שהקולות והברקים החלו "בהיות הבוקר" (שמות יט,טז), אמנם הגבלת העם "לשלושת ימים" קשורה בדעות (שבת פו,א-ב, הובאו במג"א שם. ב"י לטור יו"ד סי' קצו סי' א"יב) עד אחרי כמה עונות טמאה הפולטת, שלוש או שש עונות, ועונות בדינים אלו הם מזריחה עד שקיעה ולהפך (ראה כרתי ופילתי, שו"ע אדמוה"ז ואחרונים יו"ד קפ"ב), וא"כ סוף העונה' של ליל שבועות הוא רק בזריחת השמש, וא"כ לכאורה צריך להישאר וללמוד תורה עד הנץ החמה!

11) שו"ע אדמוה"ז סי' תצד ס"ג, ע"פ המ"א שם, ומקורו מזוהר פ' אמור (צח,א), הנאמר גם ב'תיקון' עצמו, ש"חסידים הראשונים לא היו יושנים בלילה זה, והיו עמלים בתורה". וראה 'התועדויות' תש"נ ח"ג עמ' 133.

ראה ב'אוצר מנהגי חב"ד' (הנדפס עם ה'תיקון') עמ' רנ ואילך, הוראות אודות אמירת ה'תיקון' דווקא (בס' 'מנהגי ישראל תורה' ח"ב עמ' שם מביא מהחיד"א וכו') שיש ללמוד דווקא בסדר זה, דלא כחק יעקב שם, עיי"ש. ומהרה"ח המשפיע רש"ח קסלמן ע"ה, שה'תיקון' הוא **אותיות** התורה, ולכן שייך ללילה זה - **כתר** תורה, ראה להלן מאדמו"ר האמצעי.

הרבי היה אומר את ה'תיקון' בחדרו, ולא עם הציבור, ואף לא יצא לאמירת הקדישים שב'תיקון' בשנות האבלות תשכ"ה ותשמ"ח ('אוצר' שם).

12) 'אוצר' עמ' רנא"ב.

13) שם, מהוראת אדמו"ר מהורי"צ למנהלי הישיבה קודם חג השבועות תש"ד, 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35. כ"ק אדמו"ר מהורי"צ אמר את ה'תיקון' מתחילתו ועד סופו ('אוצר' שם, משיחת ש"פ במדבר תנש"א).

14) ספר-המנהגים עמ' 44, מ'ספר השיחות - תורת שלום' עמ' 3.

הברכות: "על נטילת ידיים"²⁵; "אשר יצר"²⁶; "אלוקי נשמה"²⁵; הברכות הקצרות, "המעביר שינה" ו"ברכת התורה"²⁷.

טוב שישן מעט, כדי שיוכל להתפלל בכוונה²⁸.
שחרית: בבית-המדרש של רבותינו נשיאינו התחילה התפילה בשעה הרגילה, כבכל שבת ויום-טוב²⁹.

הלל שלם³⁰, קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום ליום שישי, הושיענו, קדיש יתום.

מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כל בני-ישראל, גם הקטני-קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן)³¹ יהיו בבית-הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת

אמירת ה'תיקון' צריכה להיות באופן הראוי, "באימה ובריאה", כאילו מקבלה עתה מהר סיני; ה"אימה ויראה" אינם נעשים על-ידי תנועות חיצוניות בנענועים אנה ואנה, אלא על-ידי רגש הלב הנובע מהבנת השכל, שברגע זה ממש "הקב"ה קורא ושונה כנגדו"²¹.

כאשמורת הבוקר, מעט לפני עלות-השחר, נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות²².

לאחר מכן, כשעלה השחר בוודאות, יש לברך ברכת התורה²³. ייצא לצרכיו וייטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (רגילים ליטול לסירוגין), עם כל ההקפדות כדון נטילת-ידיים לסעודה²⁴, ויברך כל

רבנן, הדר דינא שיש להיזהר בזה כמו בנט"י לסעודה, כמ"ש בסידור אדמו"ר (נדפס בהוספות לשו"ע ח"א עמ' 305), וראה ספר-המנהגים עמ' 1 ושי"נ. בסידור (משא"כ בשו"ע מהדו"ק סי' ד סי"ד) לא הביא אדמו"ר כלל דעה או דג"ספק שרוח רעה שורה על הניעור בלילה, ומסתבר שגם לפי הוראת הרבי לא היה צריך ליטול לסירוגין משום רוח רעה (וראה בס' שו"ע הזהר סי' ד באבן-קרא ס"ק כב שהביאו דעות מקובלים אודות שינה שאחר חצות או ביום, אבל הכל מודים שהניעור בלילה אין רוח הטומאה שורה עליו, עיי"ש. וכ"כ בכף-החיים ס"ק מז), אלא מפני הנטילה ל'אשר יצר', שם נהוג תמיד ליטול לסירוגין (וכמדומה שכך נהג הרבי - ע"פ המ"א סי' ז ס"ק א ע"פ הזהר). וראה שו"ע-הזהר סי' ד באבן-קרא ס"ק ו, ובכף-החיים שם ס"ק סא-סב. ועצ"ע שבשו"ע רבנו מהדו"ק סי' ד סי"ח לא כתב כן, ובפרט כשהטיל מים, ראה בס"י ז ס"ב ובסידור ד"ה אם עשה צרכיו ובסוף סדר ברה"ט, לכן רגילים ליטול לסירוגין.

25) "הוראה בחשאי" - 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. ובהיכל מנחם ח"ב עמ' ריג נדפסה הוראה ב'יחידות' שכן מנהגו בפועל.

26) בקצות-השולחן סי' ה ס"ב ובבדי-השולחן שם ס"ג ק כתב, שאם לא יצא לצרכיו לא יברכנה, כי ברכה זו אינה חלק מברכות-השחר שנתקנו תמיד, וכבר כ"כ הברכ"י וס"י ו ס"ק ג בשם האריז"ל, עיי"ש. אבל ראה ב'יחידות' שבהערה הקודמת.

27) סידור אדמו"ר (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח).

28) אג"ק ח"ג עמ' תלד, לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 225 - שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' סי' מז.

29) 'אוצר' עמ' רנח.

30) ראה בס' 'מאמרי אדמו"ר' ע"פ התורה והמועדים ח"א עמ' שמא, שעיקר ההלל (דהיינו התגלות הכתר, הוא הרצון, עיי"ש), הוא בחג השבועות.

31) לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256. וכמובן על המארגנים להשתדל למניעת הפרעות מהם (ראה שו"ע אדמו"ר סי' צח סוס"א וסי' קכד סוס"י מהשל"ה). פ"א דיבר הרבי על כך (בשיחת ג' סיון תש"מ, נעתקה לל"ק בס' 'הרבי מדבר

21) 'אוצר' שם, משיחת ש"פ במדבר תשמ"ח (ראה 'התוועדות' ח"ג עמ' 404).

22) שער-הכוונות, מובא בכף-החיים סי' תצד ס"ק ז, ו'בתיקון'. ולכאורה עדיף לטבול קודם עלות-השחר לדעת הגרא"ח נאה ז"ל, שהוא בשעה 3:04 כיום (שעון-קץ) בתל-אביב.

במנהגי סטולין-קארלין (קובץ 'בית אהרון וישראל' גיליון פג עמ' קיג, גם מסידור 'בית אהרון וישראל') ש"קודם התפילה טבל שנית" - כנראה כשישן בינתיים, וכן נהוג רבים מאנ"ש. וראה המובא ב'התקשרות' גיליון רעו עמ' 18. ולהעיר מהמובא מס' חלקם-בחיים (צח,ב) להגר"ח פאלאגי, שנהג בעניינים שע"פ סוד, ש'לאחר שחזר ממקווה הטהרה, שכב לנוח כדי שלא להיכנס לשבת כשהוא עייף, ובקומו משנתו אמר תפילה מיוחדת כו"ו. וצ"ב אם לדידן יש הוראה או מנהג ברור בכיו"ב.

23) בס' 'מנהג ישראל תורה' (סי' מז ס"ק א) העיר מהנהגו [אגב: אף בהתוועדות וכו' של הרבי עצמו] שאין מפסיקין מדברי תורה גם כשעלה השחר [ודלא כפי שכתבנו כאן בעבר, כבלוח כולל-ח"ב בהור"ו, וכ"כ בס' שבח-המועדים פנ"ז ס"ד, לאסור את המשך הלימוד עד לברכת התורה], ומביא משו"ת מהרש"ג (ח"א סי' סב) שלדעת ר"ת שתיקנו לברך על התורה בכל יום, ה"ו כברכות-השחר ואין איסור לימוד (בכלל) קודם שמברך. והעירו, שמשלשון סידור אדמו"ר לפני ברכת-התורה, שם (בניגוד לטושו"ע מוט, וש"ע רבנו שם ס"ח וסי' מז שלא נזכר בהם איסור) נקט איסור זה על הישן, אין הכרח שהאיסור חל גם על הניעור בלילה, שמברך או רק "כמו כל ברכות השחר", עיי"ש. (ראה גם 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ג, שסיפרו לרבי שבליובאוויטש הפסיקו את ה'חזרה' בליל שבעות כדי לומר ברכות-השחר, ושאל הרבי האם היתה זו הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, וענו בשלילה).

24) ראה פסקי הסידור סי' כ, על מש"כ בסידור אדמו"ר שאין במצב זה רוח רעה, וצריך ליטול ידיו רק פעם אחת לתפילה (ועפ"ז כ' שם - שא"צ כלי ולא כוח נותן, אלא כמו לתפילת מנחה) ולא יברך. אבל לפי הוראת הרבי (שבהערה הבאה) לברך ענט"ש, כדעת הב"ח סי' ד ד"ה וידקדק [בטור השלם - ד"ה ולי נראה, הובאה בשו"ע רבנו מהדו"ק שם סוס"י ג] משום דלא פלוג

עשרת הדיברות.³²

מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מידות – פעם אחת.³³
"ריבוננו של עולם", 'ברין שמייה'³⁴.
אין קוראים מגילת רות³⁵, ואין אומרים
'אקדמות'³⁶.

בספר הראשון קוראים בפרשת יתרו מ'בחודש
השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת-הדיברות
קוראים ב'טעם העליון'³⁷. בשעת קריאת-עשרת

הדיברות – עומד הקהל, ופניו אל ספר-התורה.³⁸
מניחים את הספר השני על הבימה ליד הראשון³⁹,
ואומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני
קוראים למפטיר "וביום הביכורים", ומפטירים
במרכבה דיחזקאל⁴⁰. מעלים גדול וחכם למפטיר.
ויש נוהגים שגם הקורא הפטרה זו בלחש עם המפטיר
קורא אותה בעמידה, מפני כבודה⁴¹.
בארה"ק⁴², לאחר ברכות ההפטרה – הזכרת
נשמות⁴³.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת
נשמות⁴⁴. אבל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או
אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות⁴⁵.
רבותינו נשיאנו דייקן לאחוז בעץ החיים של
הספר-תורה כעת אמירת "זכור"⁴⁶.
בהזכרת נשמות אומרים: "בן/בת פלונית"⁴⁷.
לאחר הזכרת נשמות אומרים 'אב הרחמים'. גם מי
נשיאנו מזכיר נשמות, אומר 'אב הרחמים'⁴⁸.
אשרי, יהללו, חצי-קדיש.

תפילת מוסף:

* בפסקה "ומנחתם ונסכיהם" אומרים (במקום

ילידי ישראל' עמ' 201, כנראה לילדים בני-חינוך), שהילדים
יבטיחו שלא יפריעו ויקשיבו בצורה מכובדת; ופעם אחרת
הבטיח בעצמו, בדרך 'מלמעלה למטה' (בפעם הראשונה שדיבר
בנושא, ער"ח סיון תשמ"מ, נדפס במקור הראשון שצויין לעיל
מלקוטי שיחות, כנראה לקטנים ביותר): "ובוודאי לא יבלבלו
הילדים לקריאת-התורה, ואדרבה – הם עוד יחזקו את יראת-ה'
ויראת-התורה".

(32 לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315.

הטעם כמובא בלקו"ש (כג, עמ' 254) מפסיקתא דר"כ, שקריאת
עשרת-הדברות היא בדוגמת יום מתן-תורה, ולכן יש לכנס את
ילדי ישראל לשמיעתה אז. והרי ברור שהכוונה דווקא לקריאתה
בציבור כתקנת חז"ל.

עליכן, בתייחב"ד רבים מארגנים (גם) מניין מיוחד לקריאת
התורה בשעה הנוחה לילדים, ובו שישה אנשים שלא שמעו
עדיין את הקריאה, ואח"כ אמירת הפסוקים, דברי התעוררות,
ומחלקים פרסים וכו'. בדבר עריכת הגרלות (ע' משנ"ב סו"ס שכב,
ש"ש כהלכתה טז, מז), עדיף לחלק בחג כרטיסים ממוספרים עם
דברי-תורה, לארגן הגרלה באיסרוהן, ואז גם להעניק בפועל
את כל הפרסים (גם כאלה שהם מוקצה) לזוכים.

(33 מסתבר שגם המתפלל בביכ"נ שלפי הנוסח שלהם אומרים
זאת ג"פ, לא יאמר זאת עמהם (ראה התייחב"ד לודו סי' סו ס"ק
ז, ושו"ת אגרות-משה או"ח ח"ג סי' פט).

(34 סידור אדמוה"י.

(35 פסקי הסידור אות קסו. ואכן מנהג זה אינו נהוג כלל אצל
חסידי חב"ד, אף שהובא בשו"ע אדמוה"י (סי' תצ סי"ז, תצד
סי"ג) – 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ב. רצו. וראה 'אוצר'
עמ' רסו.

(36 זו ההוראה לרבים ולדורות [כלשון הרבי על ס' המנהגים,
'מאוצר המלך' ח"א עמ' 362] – ספר-המנהגים שם, לקוטי-שיחות
חל"ג עמ' 231, והטעם – ראה ב'תורת מנחם – התנועדויות'
תשי"ז ח"ג (כ) עמ' 46. אף שהובא הפיוט בשו"ע אדמוה"י (סי'
תצד סי"ז, וראה שער הכולל פ"מ סי"ז), ואף שהרבי בעצמו נהג
לומר זאת, כמנהג אביו הרב לוי-יצחק (המלך במסיבו' ח"א
עמ' קעא) לפני התחלת הקריאה, ובהמשך בין גברא לגברא
'אוצר' עמ' רסג), ואף שהכל ראו זאת – אין ללמוד מזה, ראה
'התנועדויות' תשי"ז ח"א (יה) עמ' 106.

(37 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"י סי' תצד סי"א.

(38 ספר-המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר' עמ' רסג.

(39 רמ"א סי' קמו ס"ח. רגילים להניח מימין הי"ס הראשון,
וי"א שהרבי הקפיד ע"ז.

(40 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"י שם ס"ה.

(41 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"י שם ס"ו.

(42 לבני חו"ל: אין הזכרת נשמות וקריאת שמו"ת ביום שישגי,
ביו"ט ראשון.

(43 בחו"ל מקיימים הזכרת נשמות ביום-טוב שני, כדלהלן
בהערה 96.

(44 שערי אפרים ש"י סל"ב ובפתחי שערים אות לה. קיצור
שו"ע קלג,כא.

(45 הוראת אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, 'אוצר' אלולית-שרי עמ' רכא,
וש"נ.

(46 לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ'
שט.

(47 סידור 'תורה אור' עמ' 259, וכן נהג הרבי, 'המלך במסיבו'
ח"ב עמ' קסו, עיי"ש. להעיר שמנהג הספרדים להזכיר נשמות
בשם האם, ומנהג האשכנזים – בשם האב, ואף כשהזכירו
נפטרים לפני כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ביקש לדעת שם האב
דווקא; אך כשיבקש לומר קדיש וללמוד משניות על אביו,
הזכירו בשם אמו, 'מי מלך' ח"ב עמ' 833.

(48 כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, 'אוצר' ניסן-סיוון עמ' רכ. והוראת
הרבי שכן נכון לנהוג – 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח"נט.

"ושעיר לכפר" ("ושני שעירים לכפר"⁴⁹).
 * בפסקה "אלוקינו... מלך רחמן" צריך לומר כפי שנתקן בשנים האחרונות בסידור 'תהילת ה' על-פי סידורי חב"ד הישנים: לְנוֹיָהּ (ולא ככרוב הסידורים, וכפי שהיה בעבר גם בסידור 'תהילת ה': ל' בחיריק⁵⁰).

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכהנים מכוסות בטלית⁵¹.

כוהן קטן שהגיע לחינוך (ואפילו מגיל שש⁵²), נושא את כפיו בכרכה עם כוהנים גדולים כדי להתחנך במצוות⁵³.

לכתחילה יעקור כל כוהן ממקומו כשמתחיל הש"ץ 'רצה'. אם לא עקר רגליו קודם שסיים הש"ץ "המחזיר שכינתו לציון", שוב אינו עולה⁵⁴, וייצא מבית הכנסת עד סיום ברכת כוהנים⁵⁵.

לאחר שענו הכהנים 'מודים דרבנן' עם הציבור, יאמרו הבקשה "יהי רצון... מעתה ועד עולם"⁵⁶, ויאריכו בה כדי שתסתיים יחד עם סיום ברכת מודים של הש"ץ, כדי שיענו הציבור 'אמן' על שתיהן (וגם הכהנים יענו 'אמן' על ברכת הש"ץ⁵⁷). ומסתבר שהם לא יענו אז 'ברוך הוא וברוך שמו'.

לאחר שסיים (כל⁵⁸) הציבור עניית 'אמן' על ברכת מודים, מתחיל הש"ץ בקול רגיל⁵⁹ "אלוקינו ואלוקי אבותינו, ברכנו...", וכשמגיע ל'כוהנים' קורא בקול רם "כוהנים" והיא קריאה לכוהנים לברך, ואחר-כך מסיים⁶⁰ ואומר בקול רגיל "עם קדושך כאמור".

לאחר מכן, מחזירים הכהנים פניהם כלפי העם⁶¹, וכשפניהם לעם, קודם שיישאו ויפרסו את כפיהם⁶², מברכים "אשר קדשנו... באהבה".

אחר הברכה, קודם שמתחילים 'יברך', מגביהים ידיהם כנגד כתפיהם, היד הימנית קצת למעלה מהשמאלית, ופורשים ידיהם, תוך כפיהם כנגד הקרקע ואחורי ידיהם כנגד השמיים, ומחלקים אצבעותיהם ועושים "חמישה אווירים": בין כל שתי אצבעות אוויר אחד, וכן בין אצבע לאגודל, וכן ביד שנייה, וכן בין אגודל ימין לשל שמאל, לקיים "מציץ מן החרכים"⁶³.

ואחר שענה כל הציבור 'אמן' על ברכתם, מקריא להם הש"ץ 'יברך'⁶⁴ עד גמירא.

58 שם סי' קכח ס"ח כח ('טוב לחוש').

59 בשו"ע אדמוה"ז (קכח, טז) פסק שיאמר זאת בלחש, אבל בסידור השמיט תיבה זו, דס"ל שיאמר עד תיבת 'כוהנים' בקול בינוני כדרכו, ורק תיבה זו יאמר בקול רם, והטעם כיוון שבקשה זו היא מכלל התפילה שהש"ץ מחוייב להשמיעה לציבור (פסקי הסידור סי' פד).

60 בסידור אדמוה"ז נאמר רק על הש"ץ שאומר תיבות אלו (דיוק זה נמסר בשם הרבי - 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסד), ודלא כוהנים שגם הכהנים או הקהל אומרים זאת.

61 סידור אדמוה"ז, והטעם נתבאר בשער-הכולל (פ"י אות ג) שגם את ברכת-המצוות יש לומר כשפניהם מול הקהל, כיוון שע"פ הקבלה זקוקים הכהנים גם בברכתם זו לכווונות הקהל. בהחזרת הפנים נהוג בין כוהני אנ"ש כמנהג העולם - שפונים תמיד ימינה (בכיוון השעון), כפסק שו"ע אדמוה"ז שם ס"ו. וראה דעה אחרת בזה ב'צמח צדק' (שו"ת או"ח סי' ס"ה, סי' קיב ובחיזושים על הש"ס ס"ב). ואולי לא נאמרה כפס"ד למעשה. הצעת הסבר להנהוג מופיעה בהתקשרות' גיליון רדע עמ' 18.

62 שו"ע אדמוה"ז סי' קכח ס"ח יז, כיוון שנשיאת כפים היא מגוף המצוה (משא"כ החזרת פנים, אף שמעכתב - אינה מגוף המצוה), וברכת-המצוות צ"ל 'עובר לעשייתך', ודלא כמובא בכף-החיים סי' קכח סוף ס"ק עז.

63 שם ס"ב.

64 בווהר-חדש פ' נשא (דף ג, טור א) נזכר סדר הסתכלות הש"ץ לכיוונים שונים כשמקריא לכוהנים, ונעתק במג"א (קצוג, ובמשנ"ב שם ח. אבל לא הובא בשו"ע אדמוה"ז ובכף-החיים שם ובקצות-השולחן סי' כג). ובשו"ע-הזוהר שם ס"ק ג העיר,

49 שעיר עם שתי-הלחם ושעיר לחובת היום - שער-הכולל פ"מ ס"ו. קובץ 'גדיל תורה' ברוקלין, גיליון יב.

50 וכן הוא בכל סידורי אשכנז הישנים שלא שלטה בהם יד המדקדים.

51 היום ימים, טו בתשרי. לקוטי-דיבורים ח"א עמ' 58. 'ציצית הלכה למעשה' פי"ב סכ"ז-כ וש"נ.

הרבי היה מכסה את פניו הק' בטלית רק לאחר קריאת הש"ץ 'כוהנים', כיוון שרק אז חלה על הישראלים המצווה לכוון את ליבם לקבל הברכה ('כפר חב"ד' גיליון 618 בשם קונטרס 'מלך ביופיו').

52 סיפר הרב ר' אשר-לעמיל ש'י הכהן (רב קהילת חב"ד, ביתר עלית), שהרבי שאלו מדוע לא הביא את בנו בן השש לנשיאת-כפיים ('תשורה' לנישואי רוט-דרוק, כ"ט תשרי תשס"ב עמ' 151). וכן בנטעי-גבריאל יו"ט ח"ב, הל' נ"כ פרק סב ס"ו.

53 שו"ע אדמוה"ז סי' קכח סמ"ט.

54 סידור אדמוה"ז.

55 שו"ע אדמוה"ז סי' קכח ס"ג וס"ה.

56 בנוסח יה"ר של הכהנים, י"ל כנדפס בסידור 'תורה אור' ("שלא יהיה בה מכשול"), אף שהאומר כנוסח ד'תהילת ה'" ("שלא יהיה בה שום מכשול") אין להזניחו" - אג"ק ח"ד עמ' כו.

57 שו"ע אדמוה"ז סי' נא סוס"ג.

צריך לשמוע. כשמנגנים הכוהנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל "ריבוננו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" - "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלוש" - "וכשם... לטובה". וכשהכוהנים אומרים תיבת "שלוש", מסיימים "ותשמרני ותחנני ותרצני". 'אדיר במרום' אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על פניו.⁷⁰

אין הש"ץ רשאי להתחיל 'שים שלום' עד שתכלה עניית 'אמן' מפי רוב הציבור.⁷¹

מיד כשמתחיל הש"ץ 'שים שלום'⁷², מחזירים הכוהנים את פניהם להיכל⁷³, ומתחילים לומר את הבקשה "ריבוננו של עולם...", ומאירכים בה כדי לסיימה יחד עם סיום ברכת 'שים שלום' על-ידי הש"ץ, כדי שיענו הציבור 'אמן' גם עליה⁷⁴, ואף הכוהנים יענו על הברכה 'אמן' עם הציבור.⁷⁵

הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'. כך נהגו אצל הרבי. במקום שיוודים הכוהנים לפני-כן, יש להימנע מלומר להם אז 'ישר-כוח'⁷⁵.

כל מנהגים אלו⁷⁶ [חזון מאשר 'רבשע' הנאמר - מלבד ביום טוב - רק על-ידי מי שחלם] תקפים ויש לדייק בהם בכל פעם שנושאים כפיים בפועל (כנהוג בארה"ק, אם בכל יום או בשבת, ובמנחת תענית-ציבור).⁷⁷

(70) 'רשימות', היום יום וס' המנהגים שם.

בנטעיגבריאלי שם פרק פ ס"א כ' שגם הציבור יסיים 'אדיר במרום' עם סיום ברכת 'שים שלום' של הש"ץ, וצ"ע מקורו, ובפרט לדין - שאם היו מקפידים על כך, היו הרבי ושאר הציבור נשארים מכוסים בטלית עד אז, כפי ההוראה בנדון.

(71) נטעיגבריאלי שם סכ"ט, לכו"ע.

(72) שם סו"ס כט.

(73) ראה אג"ק ח"ט עמ' צו.

(74) שו"ע אדמוה"ז שם סעיף כד.

(75) ראה משנה-בבב"ר ס"ק ס"ק ט. ואפשר לברכס רק בהושטת-יד ותורלא.

הרבי היה מברך כל כוהן: "ישר-כוח, כוהן!": הכוהנים נוהגים להשיב: "ברוכים תהיו".

(76) וכפי הנפוץ בארה"ק, גם בין אנ"ש - גם אמירת 'אדיר במרום' (ראה 'כפר חב"ד' גיליון 936 עמ' 98 וגיליון 943 עמ' 94).

(77) דעת הרבי בזה ראה במכתב שבלקוטי-שיחות כרך יח עמ' 448 (שערי הלכה ומנהג' אור"ח ח"א ר"ס עה), בס' 'המלך במסיב' ח"א עמ' סב"ג ולאחרונה ב'התקשרות' גיליונות תרי"ד, תרט"ז (וראה דעתו בעניין ברכת שהחיינו בבית-מילה, שערי הל' ומנהג חיו"ד עמ' רעז), ובכלל הוא כדעת שו"ת מנחת-

הכוהנים מפנים את פניהם לשמאלם, לימנם ולאמצע, בכל אחת מהתיבות: "יברכך", "וישמרך", "אליך", "ויחונך", "אליך", "לך", "שלוש".⁶⁵

הש"ץ והכוהנים מנגנים בניגון המיוחד של ברכת הכהנים.⁶⁶ אין מנגנים בשם ה'.

כשאומרים תיבת 'יברכך' - המתברך⁶⁷ ראשו באמצע. ה' - מיסב ראשו לימינו. וישמרך - באמצע. יאר - לשמאלו. ה' - באמצע. פניו - לימינו. אליך - באמצע. ויחונך - לשמאלו. ישא - באמצע. ה' - לימינו. פניו - באמצע. אליך - לשמאלו. וישם - באמצע. לך - לימינו. שלום - באמצע.⁶⁸

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום טוב אומר הקהל "ריבוננו של עולם"... - בשעה שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים אומרים את התיבות,

שההוראה שבז"ח היא רק כשיש כוהנים המברכים. וצ"ע, שהרי המג"א הביא זאת באמירת הש"ץ 'אר"א ברננו' כשאין כוהנים. בספר-המנהגים עמ' 12 נעתק סדר שונה, המתייחס גם הוא לש"ץ ללא כוהנים, והרבי ציין ע"ז למ"א הנ"ל ולאחרונים שם, ואכן להלן שם בעמ' 42 במנהגי נשיאת כפיים לא זכר מזה מאומה. וכ"ז צריך ביאור.

(65) ע"פ שו"ע אדמוה"ז סי' קכח סנ"ח.

(66) שנסדר ע"י המ'מקלה' של חסידי אדמו"ר האמצעי, ספר-הניגונים ניגון כו. ראה ב'אוצר' עמ' רעז את שיחות כ"ק אדמו"ר מהור"צ בקשר אליו.

(67) לכאורה, בלשון זו נכלל גם הש"ץ, שגם הוא מתברך מהכהנים.

(68) 'רשימות' חוברת קיד עמ' 26, היום יום ז' סיוון (וע"ש טו תשרי בסופו), ספר-המנהגים עמ' 42. אודות פרטי הנהגת הרבי בזה, ראה 'התקשרות' גיליון קמו עמ' 11.

המתפלל במקום שאין מנגנים בנשיאת-כפיים, אע"כ יאמר הרבש"ע לפני סיום ברכת הכוהנים (וע"ד מה שאנו אומרים 'ותשמרני...') באומרים תיבת 'שלוש', ראה שו"ע אדמוה"ז קכח, נח.

(69) מקור הנוסח הוא בגמ' ברכות (נהב). לגירסתנו שם, סדר הדוגמאות שמביאים הוא: (א) מי מרה, (ב) מרים, (ג) חזקיהו, (ד) יריחו. ואילו ברי"ף, וכן בכל-דו ובטור אור"ח קל הגירסא: (א) מי מרה, (ב) יריחו, (ג) מרים, (ד) נעמן, (ה) חזקיהו. וכן הנוסח בכל סידורי הספרדים. אבל בסידורי האשכנזים, כמו היעב"ץ ועבודת ישראל (בער), הוא כבסידור אדמוה"ז: (א) חזקיהו, (ב) מרים, (ג) נעמן, (ד) מרה, (ה) יריחו. וצריך חיפוש מה המקור הראשון לגירסא זו. כן צריך להבין הטעם לסדר העניינים, שהרי הן גירסת הרי"ף (אלישע ביריחו לפני מרים) והן גירסתנו (חזקיהו - הראשון, מי מרה - הרביעי) אינן מתאימות לסדר הזמנים בזה. וראה המובא והנסמך בזה ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ' קנד הע' 318.

הכוללת בשר⁸⁴. כמו־כן שותים היום רביעית יין לשמחת יום טוב⁸⁵ (לכתחילה, מתחילים סעודת יום טוב לפני 'שעה עשירית' המתחילה בשעה 16:13 בתל־אביב לפי שעות הקיץ⁸⁶).

סעודת יום־טוב: חובתה המיוחדת בחג־השבועות - כדי להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁸⁷.

"מנהג הוא אצל רבותינו נשיאינו לומר 'תורה' בחג־השבועות בעת סעודת יום־טוב וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט⁸⁸". ונכון לנהוג כך⁸⁹.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה נוהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁹⁰.

בארה"ק יש לזכור לקרוא היום שמו"ת, כבכל ערכי־שבת־קודש אחר חצות היום.

לכאורה יש לטבול היום אחר חצות, כהכנה לשבת־קודש, וכדברי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב: "...בכל עלייה ממדריגה למדריגה, וכמו מחול אל הקודש, וכמו־כן מקדושת יום־טוב לקדושת שבת, צריכים טבילה במקווה כמו שכתוב בכתבי האריז"ל...⁹¹ ויש לברר איך היתה ההנהגה בזה אצל זקני החסידים וכו'.

בהתוועדויות חג־השבועות (שהתקיימו ביום־טוב שני לפני השקיעה) נהג הרבי נשיא דורנו לעורר על־דבר חינוך, ועל־דבר שיעורי חת"ת⁹².

* שיעור החומש היומי (חת"ת) מסתיים בפסוק "זה קרבן אחירע בן עינן" (ז, פג). (ראה בקריאת התורה של מחר, שבת־קודש).

* מנהג פשוט בקהילות ישראל להרבות באמירת התילים בחג השבועות⁷⁸.

* היום יום השנה להסתלקות מורנו רבי ישראל בעש"ט נבג"מ זיע"א (תק"כ), ומנוחתו כבוד במז'יבוז⁷⁹.

מאכלי חלב⁸⁰: נוהגים לאוכלם בשחרית אחר קידוש⁸¹, בבית⁸². אחר־כך מברכים ברכה אחרונה וממתינים שעה אחת⁸³, ואוכלים סעודת יום־טוב,

יחזק ח"ח סי' א"ב; אלא שבמקום שכבר נהגו לשאת כפיהם בשבת או אף בחול, אין לבטל זאת.

78 מורה באצבע אות רכו (ושם "גומרים ס' תהלים"), כף החיים סי' תצד ס"ק לד, 'אוצר' עמ' רצ.

79 על הדין והמסקנא בקשר ליום ההסתלקות, ראה בספר־השיחות תרצ"ט עמ' 333, ושי"ב, ו'אוצר מנהגי חב"ד" עמ' שי. אודות ההסתלקות, ראה 'רבי ישראל בעש"ט' הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשמ"ו, ח"ב פרק כד. צילום המצבה, בי"מ חב"ד ביום זה.

80 שו"ע אדמוה"ז סי' תצד ס"ט. ו. טעמי המנהג (שלא יכלו לשחוט ולהכשיר הכלים בשבת; לפי שדוד המלך נסתלק בעצרת והיו כל ישראל אוננין בו ביום ואסורים באכילת בשר; מפני שהתורה נמשלה לדבש וחלב) - ראה בארוכה בקובץ 'אהלי שם' כרך ו' עמ' רא ואילך, ושי"ב.

81 מנהג אדמו"ר מהור"י"צ - 'רשימות' ח, עמ' 14. מנהג הרבי - 'אוצר' עמ' שז. לוח כולל־חב"ד.

82 ובקביעות זו - יש להעיר מהוראת הרבי, לאחר שביטל בשנת תש"מ [ע"כ ברבים] את המנהג להיות "פורס מפה ומקדש" (התוועדויות תשמ"ח ח"ג עמ' 76): "כולל גם בארץ־ישראל... בוודאי ימצאו אופן המתאים לערוך סעודת משיח ביום [=היינו לערוך זאת בבית הכנסת לפני שעה עשירית], ולהמשיך ולהוסיף - באופן ד'כפליים לתושיה" - ביום השבת שלאחרי־זה". וקל־זוהרם להתוועדות יו"ט, שאינה זקוקה דווקא לסעודה!

83 ש"ה מסכת שבועות ד"ה הפטרה, ומציינים לש"ך יו"ד סי' פט ס"ק טז. 'שערי הלכה ומנהג' חיו"ד סי' יא, וראה 'אוצר' עמ' רפד. זאת, גם בחלב וחמאה, אך כמובן, מלבד גבינה קשה שממתינים אחריה שש שעות (רובן ככולן של הגבניות הכשרות למהדרין בארה"ק כיום, אינן "קשות").

"וראה פמ"ג לשו"ע יו"ד סי' פט, שפתי־דעת ס"ק ז, דהפסק שעה - מחלף קינוח" (אג"ק כרך ב עמ' רפט; שערי הל' ומנהג יו"ד סי' יא).

ההמתנה היא תמיד מגמר האכילה של סוג אחד עד תחילת האכילה של הסוג השני, ולא מגמר הסעודה או ברכה אחרונה עד תחילת הסעודה (דוגל־מרבבה ר"ס פט, מדיוק לשון הר"ן

שבש"ך ס"ק ג 'מסוף אכילה', ודלא כערוה"ש שם סוס"ד שדייק מלשון הגמרא 'מסעודה לסעודה', וכן הוכיחו מדברי הפמ"ג הנ"ל כהדגמ"ר).

84 מצווה - שו"ע אדמוה"ז סי' תקכ"ט ס"ז. וראה 'חזה"מ כהלכתו' פ"א ס"ז.

85 חובה - שו"ע אדמוה"ז שם. וצ"ל רביעית, ראה לעיל הערה 8.

86 ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן סי' תקכ"ט ס"א, שפסק כך אפילו מיו"ט ראשון ליו"ט שני, וכל־שכן לקראת שבת.

87 שו"ע אדמוה"ז סי' תצד סעיף ח. וראה רשימות־דברים (חיטריק) ח"א עמ' שלב, ולעיל ע"י ציון 5 ובהערה.

88 ספר־השיחות תש"ד עמ' 140.

89 שיחות־קודש תשכ"ד עמ' 389.

90 'אוצר' עמ' רצא.

91 המשך תרס"ו עמ' שפו (וצריך חיפוש היכן המקור לזה בכתבי האריז"ל). וראה לוח 'דבר בעתו' השתא, עמ' 871.

92 בקשר להפצת שיעור התהלים היומי, כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע ביקש "להשתדל בכל מיני השתדלות אשר יוקבע בכל בית־הכנסת, מאיזה נוסח שיהיה" (קובץ מכתבים שבסוף התהלים - אג"ק כרך ב עמ' תקכ"ד. היום־יום, ר"ח שבט. ספר־המנהגים עמ' 19 בהערה). וכן הורו מהמזכירות לצא"ח

אסרו־חג⁹⁷.
קבלת שבת - מתחילים: 'מזמור לדוד'⁹⁸. ב'לכה
דודי' אומרים: 'גם בשמחה ובצהלה'⁹⁹.
יום השבת:

[למנהג רבותינו נשיאינו בקריאת שמו"ת, יש
לקרוא היום את ה'שביעי' לפני תפילת שחרית].
קריאת התורה: לפי 'מנהג מדינתנו' (חומש
'תורה תמימה'), ההפסקות בין העליות שונות
מהנהוג ברוב החומשים, והן כדלהלן:
שני מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט).
שביעי מתחיל: 'זאת חנוכת המזבח' (ז, פד).
תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך'. פרקי אבות
- פרק א'¹⁰⁰.

בקביעות כבשנה זו אמר הרבי: "בוודאי ימצאו
אופן המתאים... להמשיך ולהוסיף - באופן ד'כפליים
לתושייה' ביום השבת"¹⁰¹. הכוונה לערוך לאחר

התוועדות דיום־טוב יש מנגנים ניגוני רבותינו
נשיאינו ועל־פי הסדר השורה הרבי בהתוועדויות
דרא־שהשנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם
בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ
ואדמוה"ז), א"י אתה (אדמוה"ז), ניגון מקהלת
אדמו"ר האמצעי, ימין ה' (הצ"צ), לכתחילה
אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (רש"ב), הבינוני
(הרי"צ), הוא אלו־קינו / אתה בחרתנו (הרבי),
ניגון הקפות (הרלו"צ - אביו של הרבי). לאחר
זה מנגנים כפי שהיה הסדר בסוף ההתוועדויות
הגדולות (למעט שנים תשמ"ו ואילך): (ניגון הכנה,
ד' בבות), נייע ז'וריצ'ע'⁹³.

ה'תהלוכה' לבתי־הכנסת לשמח יהודים בשמחה
יום טוב וכו', שייכת במיוחד לחג־השבועות⁹⁴.
מנחה. מתחילים: 'פתח אליהו'⁹⁵.

שבת־קודש

ז' בסיוון⁹⁶

בארה"ק (ספר 'צא"ח', תשס"ה, עמ' 193).
93) ראה ספר־הניגונים ח"א עמ' מג. 'אוצר' שם. וראה
התוועדויות אחש"פ ה'תשמ"ט וה'תש"נ.
94) לקוטי־שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר' עמ' רצ. עוד
הוראות בקשר ל'תהלוכה', ראה ב'התקשרות' לוח תשס"ח
הערה 17.

95) ספר המנהגים עמ' 25.
96) **לגבי חו"ל:** יום־טוב שני. בהדלקת נרות מברכות: להדליק
נר של שבת ושל יו"ט ו'שהחינו'. ערבית, קידוש וברהמ"ז של
יו"ט שחל בשבת ('שלום עליכם' עד סוף 'דא היא סעודתא'
- בלחש, ואח"כ נוסח דיו"ט - בקול).

בשחרית מוציאים ב' ס"ת (וא"א י"ג מידות וכו'). בספר הראשון
קוראים ז' קוראים בפ' ראה 'עשר תעשר', ח"ק. בשני קוראים
למפטיר כדאמתמול הפטרה בחבוקק (ספ"ב): 'וה' בהיכל
קדשו... יקום פורקן, מי שבירך, הזכרת נשמות (ולא ביום א'
דחג"ש), אב הרחמים, מוסף ("ואת מוספי יום השבת הזה
ויום...") ונושאים כפיים גם היום. קידוש וברהמ"ז ליו"ט שחל
בשבת (כל הנוסח דש"ק אומרים בלחש, ובקול - רק מ'אלה
מועד' ואילך). ביום ב' אין מנהג לאכול מאכלי חלב - ע"פ לוח
כולל חב"ד, וראה אוצר מנהגי חב"ד עמ' רפו.

במנחה - קרה"ת דפרשת נשא, (בקשר לשמו"ע - אין שינויים),
וא"א פרקי־אבות.

הרבי התוועד בסוף יום ב'.
למחרת, יום ח' סיוון - אסרו־חג.

בנוסח 'והשיאנו' תפילת מנחה בחו"ל: בס' המנהגים עמ' 64
בסוף הערה 39, אודות הנוסח "שבתות... בס": "כמובן, כן הוא
גם בשבת שחל בו יו"ט, וצע"ג - כי אין בנוסח תפילת יו"ט

כלל "שבתות... וינוחו" (ולא כמ"ש להגיה עפ"ז ב'התקשרות'
גיליון תכו עמ' 19 ובסידורי קה"ת אה"ק החדשים, ואין נוהגין
כך כלל. וראה גם ב'סדור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ'
תצד הע' 17), ומסתבר כהצעת אחד השלוחים שי, 'שצ"ל
"בשבת שחל בו יו"כ"'.
97) על השמחה המיוחדת ביום זה, ראה שו"ע אדמוה"ז סי'
תצד סי"ט. נתבאר בלקוטי־שיחות כרך כח עמ' 24, ובלה"ק בס'
'שולחן המלך' ח"ב עמ' קמא.

98) ס' המנהגים עמ' 26.
99) ספר המנהגים עמ' 38 (ביו"ט), וכך נהגו במניין של הרבי
(כשחל שמח"ת ביום ועש"ק).

100) ב'התוועדויות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1633 נאמר, שבאה"ק
אומרים באותה שבת (=בשבת הבאה, שהיא פרשת נשא
בחול"ל, ובאה"ק פרשת בהעלותך) פ"ב דאבות, כי בשבת שעברה
(שהיתה יו"ט שני דחג"ש בחול"ל) כבר אמרו את פרק א.

ועד"ז בשבת אחש"פ שבא"י היא שבת הראשונה, נאמר בסה"ש
תשמ"ט ח"ב עמ' 485 ובהערות, שבא"י מתחילים כבר אז לומר
פרקי אבות (וחילוקי המנהגים הם רק לשבת השביעית בא"י).
- והוא לכאורה משנה אחרונה לגבי שנת תשל"ח שגם בה
חל אחש"פ בשבת, ובלקוטי שיחות כרך יז עמ' 303 והערה
2* נאמר, שבאה"ק קוראים (כי גם אז היה שינוי גם בקריאה
בין א"י וחול"ל) בשבת זו פ' בחוקות, וא"כ אין שייכות בין פ'
בהר לפרק ד, ע"כ. ואילו היו מתחילים באה"ק באחש"פ, היה
גם שם קשר בין הפרשה ופרק זה ('התקשרות' סוף גיליון מה.

וראה גם גיליון מ עמ' 18, שעלע את הסברא, שכיוון שאומרים
פרקי אבות כל שבתות הקיץ - א"צ להשוות [כלוח כולל חב"ד]
מנהג א"י למנהג חו"ל. ואכן רק בתשל"ח החלה ההנהגה לקרוא
ברבים "כל שבתות הקיץ".
101) 'התוועדויות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1633. לוח כולל־חב"ד.

תפילת המנחה, סעודה ממש כמו שעושים בחו"ל ובאותו הזמן שעושים שם. וכיוון שכך, רצוי לבצוע בה על הפת של 'עירוב תבשילין'¹⁰².

יום ראשון

ח' בסיוון

עד י"ב סיוון ועד בכלל, אין אומרים 'תחנון'¹⁰³. כנהוג בכל שלושת הרגלים (וקל-וחומר בזמן מתן תורה), עורכים בכל אסרו-חג [או בימים הסמוכים לו] 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף בזה בשיחה מיוחדת שאמר בהתוועדות דחג-השבועות לכבוד הכינוס¹⁰⁴.

בשנת תשל"ט¹⁰⁵, הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לערוך - ביום נפרד - 'כינוס תורה' גם לנשים, בקשר לעניינים הנוגעים לנשי ובנות ישראל, ובפרט טהרת המשפחה, כשרות האכילה ושתייה ונרות שבת-קודש ויום-טוב. כן עורר אודות הרפסת קבצי חידושי-תורה שנאמרו בהודמנויות אלו, ובכלל.

ימי התשלומין:

עניינם בעבודת ה' - אצירת גילויי החג, שלא יאבדו בטרדת הזמן¹⁰⁶.

* ההוספה בתורה ובצדקה דימי התשלומין שייכת גם אם בחג-השבועות נעשו כל העניינים בשלימות, ונעשית באופן ד'מעלין בקודש' באופן מיוחד בימים אלו¹⁰⁷.

* אסרו חג השבועות הוא "יום טוב"¹⁰⁸ - יום חגיגי, שהעולים לרגל הקריבו בו במקדש את 'עולות-הראיה' שלהם. עולות אלה הקריבו מממונם (ממון חולין דווקא), ובזמן הזה שאין אנו יכולים להקריב קרבנות בפועל, צריך להוסיף ביום זה בנתינת צדקה מממונו¹⁰⁹.

* בהמשך למדובר¹¹⁰ אודות כינוסי ילדים בימים שלפני חג-השבועות, והבאתם בחג-השבועות עצמו לקריאת עשרת הדיברות, הציע הרבי נשיא דורנו הוראה, ועל-מנת לפרסמה:

לאסוף ולכנס ילדי-ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג-השבועות, ומה טוב - עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב - פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי-הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית-הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה".

על-דרך-זה יש לנהוג בבתי-הספר ובבתי-הכנסת שבארץ-הקודש. ובארץ-הקודש בנוסף לזה יכנסו אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות-המכפלה (ובוודאי יקבלו רישיון לכך), וגם בקבר רחל אימנו.

יום חמישי

י"ב בסיוון

סיום ימי התשלומין. זמן מתאים להחלטות טובות וביצוען, בשיעורי תורה והפצתה, באהבת ואחרות ישראל, ובנתינת הצדקה¹¹¹.

(102) שו"ע אדמו"ר הזקן סי' תקכ"ז סכ"ה.

(103) סידור אדמו"ר לפני למנצח... יענד'.

(104) שיחת יום ב' דחה'ש תשל"ח סי"ט. וראה 'התוועדיות'

תשמ"ב ח"ג עמ' 1581. 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ג עמ' 294.

(105) שיחת יום ב' דחג-השבועות הנ"ל, הנחת הת' סנ"ו.

(106) מדברי אדמו"ר - ספר-השיחות תרח"ץ עמ' 285.

(107) שיחת מוצש"ק במדבר תשל"ט, הנחת הת' סי"ט.

(108) שו"ע אדמו"ר סי' תצד סי"ט. ביאור ענינו ב'שערי

המועדים - שבועות' עמ' תכג ואילך, ובשיחות נוספות שנסמנו ב'אוצר' ס"ע שו.

(109) 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ג עמ' 286.

(110) בער"ח סיון תש"מ, לקוטי-שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

(111) משיחת ש"פ נשא תש"מ, לקוטי-שיחות שם עמ' 259.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש